ცნობის ფურცელი

№ 2297 კვირა, 19 ოქტომბერი 1896—1903 ყოველ-დღიური გამოცემა № 2297

გაზეთი ღირს: წელიწადში—6 მან., ცალკე თვეში 50 კ. ნომერი—3 კაპ., დამატებით—5 კ. ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი „პეტიტით“ პირველ გვერდზე—10 კ., მეოთხეზე—5 კაპ.

ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „მოამბე“-„ცნობის ფურც.“ რედაქციის კონტორაში ვანქის დიდ ქუჩაზე, № 27 და წ. გამ. ქართველთა ამხანაგობის კიოსკში (ქვაშვეთის ეკლესიის პირდაპირ).

ხელ მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს.—პირდაპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, შუადღის 11—1-ლ საათამდე.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редакцію **„Цнобисъ-Пурцели“-„Моамбе“**. ტელეფონი № 372.

ქალაქ ძაიკოფში უდროოდ გარდაცვალებულის

კარაპეტ აბელის ძის სარქისოვის

ამხანაგები სთხოვენ ნაცნობთ, მობრძანდნენ განსვენებულის პანაშვიდზე, ღვთის მშობლის ეკლესიაში, ვორონცოვის ძეგლის მახლობლად, დილის 10 საათზე, კვირას, 19 ოქტომბერს. (2—2)

წარმოდგენა 8 ტელეფონი № 617

ქართული თეატრი

კვირას, 19 ოქტომბერს, 1903 წ.

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქმნება

I

მურადფაშა

დრამა 4 მოქმ. თხზ. ბ—ლისა.

II

თილისმის ხანი

კომედია 2 მოქმ. გ. ერისთავისა

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი ტასო აბაშიძე, ნ. დავითაშვილი, ა. ნებიერიძე, ა. რონელი, ნ. ჩხეიძე, ელ. ჩერქეზიშვილი ნ. ჯავახიშვილი; ბ-ნნი: ვ. აბაშიძე, დ. აწყურელი. დ. ბაქრაძე, გ. გუნია, გ. გედევანოვი, ვ. გამყრელიძე, ა. იმედაშვილი, ი. ივანიძე, ლ. მირიანაშვილი, ვ. მატარაძე, ს. სვიმონიძე, ქ. შათირიშვილი, შალიკაშვილი.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

რეჟისორი **აკაკი**

ტფილისის სახაზინო თეატრი. რუსული ოპერა.

ანტრეპრიზა მისის უდიდებულესობის სოლისტის ნ. ნ. ფიგნერისა.

კვირას, 19 ოქტომბერს, 1903 წ., დილით წარმოდგენილი იქმნება

ცარსკაია ნევესტა

ოპერა 4 მოქმედებად, მუსიკა რიმსკი-კორსაკოვისა.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი მელნიკოვა, არციბაშევა, სელიუკ; ბ-ნნი: რაისკი, ილიუშჩენკო, სანგურსკი, გრინევი, გავრილოვი.

საღამოთი:

კარმენ

მონაწ. იღებენ: ქ-ნნი: ალმაევა, კარრი; ბ-ნნი ფიგნერი, გლადკოვი და სხვანი.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. კაპელმეისტერი ე. ესპოზიტო.

ანონსი: 20 ოქტ, იაფ-ფას.—„ევგენი ონეგინი“. (5.)

ტფილისის
კერძო სამკურნალო
მკურნალის დ. ა. გედევანიშვილისა.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე.

დილით:

ვ. ჟიჟინაძე—კბილისა, 8—10 საათამდე.

ლ. ივ. კამოევი.—საშარდეს, ვენერ. სიფილ. 10 ს.—11-მდე.

ნ. ტ. მულინი.—ყურისა, ყელისა და ცხვირის 9—10 საათამდე.

ი. პ. ახალშენიშვილი. - კბილისა, 10 ს. 11 ს.

ა. გ. მაღალაშვილი.—ბავშვებისა და შინაგ. 10—11 საათ.

ლ. მ. მონინი.—ქალისა, საბებიო და ბავშ. შემოწმება ძიძებისა) ოთხშაბათ., პარასკ. და კვირაობით 11—12 საათამდე.

დ. ა. გედევანიშვილი.—შინაგანი, ნერვებისა და წამლობა ელექტრონით 12 - 1 ს.

ექ. ქალი მ. კ. იოსელიანი.—ქალისა და საბებიო, სამშ., ხუთშ. და შაბათ. 12—1 ს.

გრ. ვ. სოგოლევსკი.—ხირურგია და ორტოპედია: ორშაბათობით, ოთხშ., პარასკ. და შაბათ. 1—2 საათამდე.

ვ. მ. მანსვეტოვი.—შინაგანი, ნერვებისა და ბავშვების, კვირაობით 10—12.

საღამოთი:

ა. გ. მაღალაშვილი.— შინაგ., ბავშ., ყვავილის აცრა და მიკროქიმიური გამოკვლევანი 5—6ს.

სამკურნალოს აქვს ოცი საწოლი კრავატი

ფასი რჩევისა და დარიგებისა 50 კაპ.; ოპერაციები მორიგებით. კრავატები სამი მანეთიდან ხუთამდე.

ადრესი: კუკია, ველიკოკნიაჟესკის ქუჩა, (კუკიის ხიდიდან მეცხრე სახლი) სახლი აბრამოვისა, № 9, ჰიხეილის ქუჩიდან-კი 34 Б.

(წლ.) ტელეფონი № 274.

ქუთაისში
ექიმი გ. დ. ნასარიძე

მიიღებს შინაგან და ნერვების სნეულებით ავადმყოფთ დილით 9—12-მდე, საღამოთი 5—7 საათამდე. ტფილისის ქუჩა, სახლი ანტიპარმაკლიძისა. (10—6.—2)

კბილის ექიმი
ი. პ. ახალშენიშვილი

(ელისაბედის ქუჩა, № 38).

იღებს ავადმყოფებს დილის 9—2 საათამდე. საღამოობით 5—7-მდე, ხოლო კვირა-უქმეობით 9—1-მდე და საღამოობით 5—7-მდე.

ექიმი
ვ. ს. მუსხელიშვილი

მიიღებს თვალით ავადმყოფებს დილით 1—3 საათ., საღ. 6—7. წყნეთის ქუჩა, № 24 სახლი ვაჩნაძისა. (წლ.)

„ცნ. ფურ.“-ს რედაქციისაგან

ვისაც უკანასკნელი ხვედრი ფული არ შემოუტანია, ვთხოვთ დააჩქაროს შემოტანა, წინააღმდეგ შემთხვევაში 1 ნოემბრიდან ჟურნალი და გაზეთი აღარ გაეგზავნება.

საზღვარ-გარედ

იაპონია. იაპონიის პრესა ორ ბანაკად გაიყო. ზოგი გაზეთი ომის გამოცხადებას თხოულობს, ზოგი მორიგების მომხრეა. „ნიში-ნიში“ სწერს:

„თუმცა კარგად არავინ იცის, როგორ მიდის რუსეთისა და იაპონიის მოლაპარაკება, მაგრამ მაინც იმედია, რომ შორეულ-აღმოსავლეთის საქმე მშვიდობიანად გადაწყდება და ორივ სახელმწიფოს ინტერესებს არაფერი ზარალი არ მიეცემა. იაპონელებს ჭკუაში არ მოსდით, რომ რუსეთმა რკინის გზები ააშენა და პორტ-არტური და დალნი იჯარით აიღო, მაგრამ ეხლა ამაზე ლაპარაკი და ჩივილი გვიან-ღაა. იაპონიასაც დიდი ინტერესი აქვს მანჯურიაში: ეს ქვეყანა ვაჭრობისა და მრეწველობისათვის სჭირია; ამას გარდა მანჯურიაში დიდ-ძალი იაპონელი მიდის დასასახლებლად. ყველა ამას რუსეთმა ყურადღება უნდა მიაქციოს. რუსეთი კორეის დაჭერასაც ტყუილად ცდილობს. ასეთი პოლიტიკა არც თითონ რუსეთს მოუტანს სარგებლობას, არც კორეას მოეწონება. რუსეთი ვერ უარჰყოფს ყველა ამ აშკარა ფაქტს, ჩვენს ინტერესებს აბუჩად ვერ აიგდებს და განვითარების გზას ვერ შეგვიკრავს. თუ რუსეთი ყველაფერში წინ გადაგვეღობება, მაშინ უსათუოდ სამწუხარო ამბები მოხდება და ყველაფრის პასუხიც რუსეთმა უნდა აგოს“.

ბოლოს „ნიში-ნიში“ იმედს გამოსთქვამს, რუსეთი და იაპონია მორიგდებიან და თავიანთ დავას მშვიდობიანად გადასწყვეტენო. მაგრამ იაპონიაში ბევრს ჭკუაში არ უჯდება რუსეთთან მორიგება; იქ დღესაც ბევრს სწყურიან რუსეთთან ომი. ომის მომხრე ხალხი ბეჯითად ურჩევს მთავრობას, რუსეთს გაბედულად მოექციო. პრინცი კანოეც ამნაირ გაბედულ პოლიტიკის მომხრეა. პრინცს ერთიხ კრებისათვის მიეწერა, თუ რუსეთი მანჯურიიდან ჯარს არ გაიყვანს, იაპონიამ უყოყმანოდ ომი უნდა გამოუცხადოსო. გრაფ ოკუმაც ომის მომხრეა. ოკუმა ამბობს, იაპონიის ხალხი ცეცხლის მფრქვეველ მთასავითაა აღელვებული და ყოველ წამს მზადაა იფეთქოსო. ოკუმას ძლიერ უკვირს, რომ იაპონიის მთავრობა ხალხის აღელვებით არა სარგებლობს და რუსეთს ომს არ უცხადებს.

✦ რუსული გაზ. „ნოვი კრაი“ იუწყება: რუსეთის ელჩი ბარონი როზენი 23 სექტემბერს გემ „რიურიკ“-ით ნაგასაკიდან პორტ-არტურში წავიდაო. იაპონიის პრესამ დიდი ყურადღება მიაქცია ამ ამბავს. „ძი-ძი“ სწერს: ხმა დადის, ბარონ როზენმა და იაპონიის გარეშე საქმეთა მინისტრმა ბარონმა კომურამ თათბირი მოახდინეს და თათბირის შემდეგ როზენი პორტ-არტურში წავიდა ადმირალ ალექსეევთან მოსალაპარაკებლადო. „შინო სიმბუნ“-ი სხვანაირად ჰხსნის ამ ამბავს. გაზეთი სწერს: „ხმა დადის, ვითომ რუსეთი იაპონიასთან გამართულ მოლაპარაკებას არაფრად არ აგდებდეს და თითქო ზიზღით უყურებდეს. ვითომ რუსეთი დარწმუნებული იყოს, იაპონია ომისათვის ფულს ვერ იშოვისო და ამიტომ იაპონიის წინადადებას სულ აბუჩად იგდებდეს. მაგრამ ამას წინად ცხადად გამოირკვა, რომ ამ საქმეში მთელ იაპონიას ერთი პირი აქვს და მთელის ერის აზრის არად ჩაგდება კი შეუძლებელია. ამიტომ ჩვენა გვგონია, ბარონი როზენი პორტ-არტურში უფრო იმისთვის წავიდა, რომ მთავარ-მართებელს ალექსეევს საქმის გარე-

ფელეტონი

პატარა ამბები

ერთგვარი მწუხარება.—სიზმარში და ცხადად.—ორის საფლავის გამო.

ერთნაირს თავისებურს და მწარე გრძნობას გრძნობს ქართველი ადამიანი, როდესაც სხვის ქვეყანაში არის, უყურებს სხვის ტაძრებს, სხვის უნივერსიტეტებს, მუზეუმებს, ბიბლიოთეკებს, აკადემიებს, სხვის დიდებულს რედაქციებს, მდიდარს მაღაზიებს, სხვის თეატრებს, მუსიკას, მხატვრობას. უყურებს ყველაფერს ამას და თუ პირველად სილამაზეს, კულტურას თავისთავად, უნებლიეთ აღტაცებაში მოჰყავს იგი, ყველაფერი ეს იზიდავს, ახარებს, ატკბობს, განსაკუთრებულს სიამოვნებას გრძნობს განვითარებულ ხელოვნებისაგან, რომელიც არსებითად უანგაროა და არასოდეს არ აღძრავს ეგოისტურ გრძნობას, რამდენიმე ხნის შემდეგ ამ დატკბობას და გახარებას მეტად ნაღვლიანი გრძნობები და ფიქრები მოსდევს ხოლმე. ასეთს, უცხოეთში მყოფ ქართველს არ შეუძლია მწარედ არ მიმართოს თავის თავს: სადღა არის ჩვენი ტაძარი, ჩვენი უნივერსიტეტი, ჩვენი ბიბლიოთეკა, მუზეუმი, მხატვრობა, აკადემია?.. არ შეუძლია, არ იგრძნოს საშინელი ობლობა, სიღარიბე, უძლურობა, არ შეეზაროს ყველაფერი, რასაც წინ ხედავს, არ დასწყევლოს თავისი ბედი....თუ პირველად ყველაფერი ართობდა, ეხლა ყველაფერი მოსწყენია, ნამეტნავად მოსაწყენი! მე ვანუგეშებდი ჩემს მეგობარს, მასეთ მდიდარ, განათლებულს და დიდს ქალაქში ცხოვრებ მეთქი მაშინ, როდესაც უცხოეთის ერთ სატახტო ქალაქიდან მწერდა იგი: „ნეტავი შენ, რომ ქართველ წრეში ცხოვრობ, ქართულ წარმოდგენებზე შეგიძლია იარო, ქართულ მწერლობასთან ახლოს იყვე. მე კი არაფერი არ მანუგეშებს, ყველაფერი უცხოა ჩემთვის და რამდენად რამე უფრო კარგია და მიმზიდავი თავის თავად, იმდენად უფრო მეუცხოება, მეზარება, მოსაწყენია ჩემთვის! შოვინისტობით, ვიწრო ნაციონალურის გრძნობისაგან კი არ მომდის, მაგრამ ერთი მწარე ფიქრი, რომელიც სრულიად ბუნებრივია, მუდამთან დამდევს: რად არა მაქვს ჩემი? რად, რად, რად?..“

მომაგონდა წარსული დრო, როდესაც მეც დანაღვლიანებული დავდიოდი იმავე ქალაქში, იმასვე ვგრძნობდი და იგივე ფიქრები მომდიოდა თავში. თავის თავის სისუსტეს და უძლურობას უფრო იქ ვგრძნობთ, სადაც სხვები ძლიერნი არიან და განვითარებულნი. აქ, სახლში არა ვგრძნობთ, არ ვხედავთ, თუ რა გვაკლია, იქ უცხოეთში სხვის ცხოვრებას როს ვუყურებთ, მაშინ ცხადად წარმოგვიდგება თვალ წინ, თუ როგორ გაღატაკებულნი ვართ, გაძარცულნი, დაგლახაკავებულნი, გათახსირებულნი...

და მერე რად?.. რად? მხოლოდ ეს ლი კითხვა შეგვიძლია მივსცეთ ჩვენს თავს და პასუხს კი არავინ არ მოგვცემს. მაინც რად?..

**

დილიჟანსში ვიჯექით და სოფლიდან ქუთაისისაკენ მივდიოდით. ერთი ორი ნაბიჯი კიდევ და ტფილისში ამოყოფს ადამიანი თავს. რა პატარაა ჩვენი ქვეყანა! ესეც კი ვუსაყვედურე საბრალო ჩვენს სამშობლოს და გამახსენდა, რომ რამდენიმე დღე უნდებოდი პეტერბურგში ჩასვლას; მივდიოდი, მივდიოდი და უსაზღვრო ტყეებს და მინდვრებს დასასრული აღარ ჰქონდა; მარჯვნივ გავიხედავდი თუ მარცხნივ, აღმოსავლეთით თუ დასავლეთით, გონებითი საზღვარსაც კი ვერ წარმოვიდგენდი. უნებლიეთ, გადმოვიხედავდი ჩვენის ქვეყნისაკენ და გული დამწყდებოდა, დავღონდებოდი... მაგრამ ეჰ! პატარა იყოს, პატარა, თუნდ კიდევ უფრო პატარა, ოღონდ სხვა არაფერი გვაკლდეს...

დილიჟანსი თითქმის სავსე იყო მგზავრებით. ახლად გათენებული იყო. მე გავარჩიე ორი მღვდელი, ერთი მსაჯული, და ერთი სასამართლოს ბოქაული, ორი თუ სამი მასწავლებელი იყო; ჩემს გვერდზე ხნიერი აზნაური იჯდა, რომელიც ქუთაისის ერთს სახელმწიფო დაწესებულებაში მწერლად მსახურობდა, კარებთან ჩასუქებული მიკიტანი იჯდა და მის პირდაპირ ნახევრად გაევროპიელებული ხონელი ვაჭარი; ერთი უბრალო ქალიც იყო ჩვენს დილიჟანსში, რომელსაც მიკიტნის გვერდში ეკავა ადგილი. მგზავრებს ხან საერთო ლაპარაკი ჰქონდათ, ხან ორი და სამი ლაპარაკობდა ცალ-ცალკე. მიკიტანი, ეტყობოდა, ცოტა გადაკრული იყო და ჩუმად რაღაც ცინიკურს სიმღერას ღიღინებდა დრო გამოშვებით: „გადაგვერია ხუცესი, მოლაზონს...“ და მის გვერდით მჯდომ ქალს გადმოხედავდა პირუტყვულის თვალებით.

მე დილაზე ადრე ამდგარი ვიყავი, ძილი მაკლდა და გაჩუმებული ყურს ვუგდებდი ჩემს მეზობლებს. ცუდი გზა იყო, დილიჟანსი ნელა მიდიოდა და თან ლაზათიანადაც გვარყევდა ნელ-ნელა ჩამეძინა, თუ კი შეიძლება ძილი ვუწოდოთ ნახევარ-ძილს, რომელიც შესაძლებელია დილიჟანსში მჯდომ ადამიანისათვის.

— შენ ვერ წარმოიდგენ, მამაო,—ეუბნებოდა ერთი მღვდელი მეორეს: თუ როგორი კმაყოფილი ვარ მე ჩემის მრევლით. ხალხი მეტად ღარიბი და გაუნათლებელია, ნახევრად მშიერები არიან. ხშირად ავადმყოფობენ და ექიმობის და წამლობის ხომ არა გაეგებათ-რა, ისევ სოფლელ მკითხავებით სარგებლობენ. აი, აქ არის საჭირო მოძღვარი, აქ შეიძლება მუშაობა და ნაყოფის მოტანა.

მოება უფრო სწორედა და რიგზე შეატყობინოსო“.

ინგლისური გაზ. „ჯეპენ მეილ“-ი სწერს: „გაზეთებმა, ეტყობა, არ იციან, რომ მთავარ-მართებელი პორტ-არტურში თათბირის მოხდენას აპირებს. ამ თათბირზე ყველა წარჩინებულ სამხედრო და სამოქალაქო მოხელეს მიიწვევს. ჩვენა გვგონია, რომ მთავარ-მართებელმა ბარონ როზენის აზრის გაგებაც მოინდომა და ბარონ როზენიც ამიტომ წავიდა პორტ-არტურში. ჩვენ მაინც სულაც არა ვფიქრობთ ბარონ როზენის მოგზაურობის დამცირებას. ბარონმა ჩინებულად იცის შორეულ-აღმოსავლეთის საქმე და, იმედი გვაქვს, კარგ გავლენას იქონიებს პორტ-არტურში შეკრებილ რუსის წარჩინებულ მოხელეებზე.“

◆ ინგლისურ გაზეთებს ატყობინებენ ტოკიოდან: რუსები კორეის საზღვარზე ბეჯითად ემზადებიან საომრად. გავლენიანი იაპონური გაზეთები იმ აზრისანი არიან, რომ რუსეთი თავის პირობას არ აასრულებსო. იაპონიამ უსათუოდ ომი უნდა გამოუცხადოს რუსეთს, თორემ დიდ განსაცდელში ჩავარდებაო.“

იგივე ინგლისური გაზეთები იუწყებიან: იაპონია ეხლაც ომის თადარიგშია. ფლოტსა და ნავთ-სადგურებში გაცხარებული მუშაობაა. იაპონიის გამოჩენილ სახელმწიფო მოღვაწეებს ამ ჟამად თათბირი აქვთ გამართული. ყველანი იმ აზრისანი არიან, რომ ომი ბეწვზე-ღა ჰკიდიაო. ჰფიქრობენ, საქმე მალე გამოირკვევაო.

◆ იაპონურ გაზ. „შინ-ბაო“-ს კორესპონდენტი იუწყება: იაპონიის ესკადრა ამ ჟამად ცზო-ში-ნუს ნავთ-სადგურში დგას და ბეჯითად ემზადება საომრად. ჯერ არავინ იცის, ეს ესკადრა იაპონიის ნაპირას დარჩება, თუ სხვაგან გაიგზავნება სადმე. ამ ესკადრას 4 ჯავშნიანი გემი ჰყავს, 8 კრეისერი, რამდენიმე კანონირი და რამდენიმე ნაღმიანი გემი.

„ასახი-შიმბუნ“-ი იუწყება: იაპონიის ფლოტი—40 გემი—ეხლა სასებოსა და მაიძურუში სდგას, სამი გემი სამხრეთ ზღვაში სდგას, ადმირალ ურიუს ესკადრა კიდევ კორეის ზღვაშია.

◆ ინგლისური პრესა არაფერს არა ჰზოგავს, რომ ჩინეთის მთავრობაც აალელვოს და რუსეთს მიუსიოს. „ჯეპენ მეილ“-ი სწერს:

„ჩინეთის ქვრივი დედოფალი ბოლოს დროს თითქო ყველაფერში ენდობა რუსეთს და სწამს, რომ „ჩრდილოეთის დევი“ თავის თავს თითონვე აჰლაგმავს. ასეთი პოლიტიკა სრულებით არ შეჰფერის ქვრივ დედოფლის გამჭრიახობას. იქნება, ქვრივი დედოფალი დარწმუნდა, რომ ჩინეთს არც ერთი გარეშე სახელმწიფო არ დაეხმარება და ამიტომ შესცვალა თავისი პოლიტიკა? ჩინეთის დიპლომატებს ზიზღით უცქერიან, მაგრამ იმათ ადგილას ყველა ამნაირსავე პოლიტიკას დაადგებოდა. რას იზამთ? რუსეთი მეტად კადნიერად ექცევა ჩინეთს, სულ არაფრად აგდებს. ჩინეთის მთავრობაც ძალა-უნებურად ყველაფერს უთმობს თავის მძლავრ მეზობელს. ქვრივი დედოფალი იმ აზრით უთმობს რუსეთს დიდ ადგილებს, რომ ცოტა რამე მაინც გადაარჩინოს. მაგრამ დედოფალმა უნდა იცოდეს, რომ ასეთი პოლიტიკა ჩინეთის დამხობას, სიკვდილს მოასწავებს. იქნება ჩინეთის სახელმწიფო კაცებმა გადასწყვიტეს, რუსეთსა და იაპონიას უსათუოდ ომი მოუვათ და თუ იაპონია გაიმარჯვებს, ჩვენც გვერგება რამეო. ინგლისი და იაპონია ხშირად აფრთხილებენ ჩინეთს, მაგრამ აქედან არა გამოდის-რა, ჩინეთმა ხელიც არ გაანძრია თავის თავის დასაცველად და ეხლა უფლებაც აღარა აქვს გარეშე სახელმწიფოებს დახმარება სთხოვოს. ჩინეთს კარგად უნდა ახსოვდეს ესა. ეხლა ჩინეთს დახმარებას აღარავინ არ გაუწევს. ინგლისსა და იაპონიას სხვა სახელმწიფოებივით ადგილების დაჭერა როდი სწადიანთ. ეს ორი სახელმწიფო ჩინეთის დამოუკიდებლობას იცავს, თუმცა ჩინეთი თანაგრძნობის ღირსიც აღარაა. მაგრამ ეხლა, რაც უნდა მოხდეს, ჩინეთმა თავის თავი თითონვე უნდა დაიცვას. ჩინეთის გულისათვის არავინ არ იომებს“.

ახალი ამბავი

◆ 17 ოქტომბერს გაგრიდან ტფილისს **ჩამოვიდა მისი უმაღლესობა პრინცი ა. პ. ოლდენბურგსკი** და გუშინ საღამოს ისევ გაგრას გაემგზავრა.

◆ მისის ბრწყინვალების კავკასიის **მთავარ-მართებლის გენერალ-ადიუტანტის თავადის გ. ს. გოლიცინის** ჯანმრთელობის **ბიულეტენი**: საღამოს 8 საათი, 18 ოქტომბერი: ჰრილობა თავსა და სახეზე ურჩება. ტემპერატურა დილით 37,1. ტემპერატურა საღამოს 38, მაჯა 76.

ექიმები: მალინინი, ჩუდნოვსკი, რუდენკო, გადომსკი.

◆ გუშინ, 18 ოქტომბერს, ტფილისის საბჭოს დარბაზში გადახდილ იქმნა პარაკლისი **მთავარ-მართებლის თავ. გ. ს. გოლიცინის** განსაცდელისაგან გადარჩენისა გამო. პარაკლისს დაესწრნენ ქალაქის მოურავი, გამგეობის წევრნი, საბჭოს ხმოსანნი, ქალაქის სკოლების გამგენი და თვითმმართველობის მოხელენი.

◆ გუშინ, 18 ოქტომბერს, **პრინცმა ოლდენბურგსკიმ** გუბერნატორის, პოლიცმეისტრის და ყაზახთა თანხლებით ნაშუადღევის 3 საათზე აიარა კოჯრის გზაზე და დაათვალიერა ის ალაგი, სადაც თავ. გრ. ს. გოლიცინი დასჭრეს.

◆ დღეს, 19 ოქტომბერს, ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკკლესიაში გადახდილი იქნება წირვა და პანაშვიდი ახლად გარდაცვლებულ მწერლისა და მოღვაწის **დიმიტრი ნადირაძის** (მაჩხანელის) სულის მოსახსენებლად.

◆ როგორც „კავ.“-ს პეტერბურგიდან დეპეშით ატყობინებენ, ქართულ ენის **ცენზორად დაინიშნა** კავკავის რეალურ სასწავლებლის მასწავლებელი ბ-ნი გოთუა.

◆ როგორც „მოსკ. ვედ.“ გადმოგვცემს, მიწათ-მოქმედების სამინისტროს კავკასიის სამთო გამგეობისაგან მიუღია ანგარიში იმ ზარალის შესახებ, რომელიც **ბაქოში მუშათა არეულობებს** მოჰყვა. ამ არეულობების გამო ნავთის საქმეებზე მუშაობა 16 დღე არა ყოფილა, რის გამო 15 მილიონი ფუთი ნავთი ვერ ამოუღიათ. ფულად რომ ვიანგარიშოთ, ნავთის მრეწველთ დაჰკარგეს 1.138,000 მან., ხაზინამ—54,283 მან. ამას გარდა გაფუჭებულა შენობები და მოწყობილებანი. ამათ შეკეთებას მოუნდა 44,000 მან. დასასრულ ცეცხლიც გაჩნდა არეულობების დროს, რამაც 270,000 მან. ზარალი მოიტანა. მთელი ზარალი ამ რიგად უდრის 1,505,284 მან.

◆ ჰფიქრობენ, ამიერ-კავკასიაში, სატყეო კანონის შემოღების გამო, გაამრავლონ **ტყის მცველთა რიცხვი**.

◆ თელავის მაზრაში, როგორც „ტიფ. ლისტ.“-ს ატყობინებენ, ზოგიერთ მემამულეებს და სოფლის საზოგადოებებს გადაუწყვეტიათ შეიძინონ **სეტყვასთან საბრძოლველი** მორტირები.

◆ როგორც ოფიციალურ ცნობებიდანა სჩანს, **რუსეთის ჯარში** 40,000 მაჰმადიანი ყოფილა.

◆ სახალხო სკოლების **დირექტორს ნ. გ. დიმიტრიევს**, როგორც „კავკ.“-ი გადმოგვცემს, ჰნიშნავენ მომრიგებელ შუამავლად ტფილისის გუბერნიაში.

◆ გორის მაზრის ზოგიერთ მემამულეებს, ხილის ბაღების პატრონთ, განუზრახავთ დააარსონ **ხილის სახმობი და კონსერვების** საკეთებელი ქარხანა. წესდება ამხანაგობისა უკვე შეუმუშავებიათ. ქარხანა ლიახვის ხეობის ერთ-ერთ სოფელში იქნება.

◆ გუშინ, 18 ოქტომბერს, ტფილისის ქალაქის სამხედრო საკრებულოში ექიმებმა გასინჯეს 30 ყმაწვილი კაცი ებრაელი, რომელნიც წელს ჯარში გაჰყავთ. 30 კაცში 7 კაცი გამოდგა შესაფერი სამხედრო სამსახურისათვის. ხვალ, 20 სექტემბერს, დანიშნულია გასინჯვა ქრისტიანთა.

◆ გუშინ ტფილისის გუბერნიის სახალხო სკოლების დირექტორმა დაამტკიცა ილარიონ ჯაში და ისააკ ჩეკუროვი ქალაქის სასწავლებელთა სამღვთო სჯულის მასწავლებლის თანამდებობაზე პირველი პუშკინის სახელობის ხარფუხის სკოლასა, და ხოლო მეორე—ვერის საქალაქო პირველ დაწყებით სკოლაში.

◆ გუშინ, 18 ოქტომბერს, საგუბერნიო საგლეხო საქმეთა საკრებულომ სთხოვა ტფილისის ქალაქის გამგეობას, გაუგზავნოს სამსახურის მოწმობა მ. ს. შესტაკოვისა, რომელიც აღნიშნულ საკრებულოს წევრად იქმნა გადაყვანილი.

◆ 17 ოქტომბერს ცხენის რკინის გზის მეთვალ-ყურე კომისიამ დაამთავრა განხილვა ვაგონების მოძრაობის შესახებ სავალდებულო დადგენილებათა პროექტისა.

◆ როგორც ტფილისის სასანიტარო სამკურნალო ინსპექტორის ცნობებიდანა სჩანს, 6 ოქტომბრიდან 15-მდე უფრო გავრცელებულა ქალაქში ყელის-ჭირვება. ამ ხნის განმავლობაში ყელის-ჭირვებით ავად გამხდარა—9, მუცლათი—2, ხურვებით—5, წითელი ქარით 1.

◆ 17 ოქტომბერს, ღამის 11 საათზე, ქართლ-კახეთ-იმერეთის სასინოდო კონტორას კინაღამ ცეცხლი გაუჩნდა. ცეცხლი მოსდებია არქივის კედელთან დაყრილ ხის ბურბუშელას. ცეცხლი საკმაოდ გაძლიერებულა, მალე მოსულა ცეცხლის მქრობელი რაზმი და ჩაუქვრია.

◆ ტფილისის გუბერნიის სახალხო სკოლების დირექტორმა ნება დართო ქალაქის გამგეობას ვერის პირველ დაწყებით სკოლის გამგეს ქ-ნ არვანიტაკის ნაცვლად, რომელიც 5 თვით სამსახურიდან განთავისუფლებულ იქმნა, დაინიშნოს მასწავლებელი ფედორენკო, ხოლო ფედორენკოს ადგილზე ქ-ნი ბელდიშევსკაია.

დღევანდელ №-თან ერთად ხელის მომწერთ ეგზავნებათ **სურათებიან დამატების** № 160, რომელშიაც მოთავსებულია: „კეთილი და ჩვილი გულის კაცი“, თარგმანი მარიამ დემურიასი; „აზრს ბაჟი არ დაედება“, თარგმანი ა. ნ—სა. ორი სურათი იმ ადგილისა, სადაც 14 ოქტომბერს კავკასიის მთავარ-მართებლის მოკვლა განიზრახეს; პორტრეტი ჰიდროლოგისა და გეოლოგის მარტელისა; ოთხი სურათი იაპონიის ცხოვრებიდან და კარრიკატურა.

ქუთაისის ახალი ამბები

◆ 1 ნოემბერს ტფილისის სამოსამართლო პალატის სესსია განიხილავს ქუთაისში ადგილობრივ პოლიცმეისტრის ლისოვსკის საქმეს, რომლითაც საზოგადოება ძლიერ დაინტერესებულია.

◆ ამ დღეებში ქუთაისში მოელიან კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველს ბ-ნ ზავადსკის.

◆ 20 ოქტომბრის საღამოს 7 საათისთვის დანიშნულია ქალაქის საბჭოს სხდომა. ამ დღისთვის განსახილველად ოცამდის საქმეა დანიშნული.

◆ წიგნების გამომცემელ ქუთათურ ამხანაგობის გამგეობა შეუდგა თეოფილე ხუსკივაძის ისტორიულ მოთხრობის „ლევან ბატონიშვილი“-ს ბეჭდვას.

◆ ქალაქის საბჭოს მიერ არჩეული სარევიზიო კომისია ამ დღეებში შეუდგა ქალაქის გამგეობის 1902 წლის მოქმედების განხილვას.

◆ ქუთაისის ვაჟთა გიმნაზიის მეორე კლასის სამს მოწაფეს განუზრახავს ამერიკაში წასვლა.

გული ვერ მოითმენს, რომ დღე და ღამ მოუსვენრად არ იმუშავო, როდესაც ამდენ ღარიბსა და გაჭირვებულს ჰხედავ. ერთადერთი მანუგეშებელი და შემწე მე ვარ სოფლისათვის, ყველანი ისე მიყურებენ, როგორც ანგელოზს. გადასახადია, სიმშილია, ავადმყოფობა, ეხლა მუდამ ჩემსკენ აქვთ თვალები. მეც არაფერი არ მშურს მათთვის, ხან ერთს ვეხმარები მუშაობაში, ხან მეორეს, ვასწავლი, როგორ უნდა კარგად მოხვნა და დათესვა, გავავრცელე სოფელში საუკეთესო მცენარეები. ჯერ სოფელს იმდენი მოხერხება არა აქვს, რომ ცალკე სკოლა გავხსნათ და ჩემს სახლში ვასწავლი საღამოობით და კვირაობით ბავშვებს; უქმე დღეებით დიდებსაც ვიბარებ სახლში და ვუკითხავ წიგნებს, და ძალიან მადლობელნიც არიან. როგორც მახსოვს, მე ცოტა ექიმობაც ვისწავლე და ვწამლობ ხალხს, რამდენადაც შემიძლიან. სოფელს უფრო და უფრო სჯერა ასეთის ექიმობისა და, იმედია, მალე მკითხავებს არავინ მიჰმართავს. ეხლა ქუთაისში მივდივარ, საზოგადო მაღაზია გვინდა დავაარსოთ და ამის ნება-რთვა უნდა ავიღო.—აგრეა, მამაო, სთქვა მეორე მღვდელმა: სამუშაო ბევრია ყველგან ჩვენში. მეც ბევრი შრომა დამჭირდა და ეხლაც, თუმცა მოვხუცდი, მაგრამ მოსვენება კიდევ არ ვიცი, რა არის. როგორ უნდა მოისვენოს კაცმა, როდესაც ჰხედავს, რომ ყოველი მისი ხელის განძრევა ნაყოფიერია და სასარგებლო მოყვასთათვის. ტიმოთე, სიღარიბეს არ შეუშინდე, ახალგაზდა კაცი ხარ. სიმშილით არ მოკვდებით და სხვა მეტია ჩვენთვის, როდესაც თვითონ მრევლი მშიერია...

— არ ვიცი, რა ბედნიერება უნდა იყოს იმაზე უფრო მაღალი,—ლაპარაკობდა ერთი მასწავლებელი: როდესაც შენს გარშემო ნორჩი ბავშვები სხედან და ისე შემოგჩერებიან პირში, რომ თითქოს უნდათ, ყოველივე შენი სიტყვა გადაჰყლაპონო. მე მავიწყდება მაშინ ყველაფერი, არ მინდა არც ჭამა, არც სმა, არც ძილი და მგონი მთელი დღე არ გავუშვებდი ბავშვებს სახლში, რომ არ მოშივდებოდეთ საბრალოებს.—მართალს ამბობ, სიტყვა გააწყვეტინა მეორე მასწავლებელმა: მეც მრავალჯერ გამომიცდია აგეთი სიამოვნება. რა კარგია, როდესაც ბავშვი ასეთს კითხვას მოგცემს, მაგალითად: „მასწავლებელო, რატომ არის, რომ ვარსკვლავები ასე პატარებია, მთვარე კი დიდია; მთვარე მამაა ვარსკვლავებისო?“ რამდენი ცვლილება შეგაქვს მაშინ ბავშვის გონებაში, როგორ ასხვაფერებ და ამაღლებ მის შეხედულებას: სულ სხვანაირად გამოიყურება მისი თვალები. ან ბავშვებმა საცინლად აიგდეს და აატირეს კოჭლი ამხანაგი, და შენ აუხსენი მათ, რომ ერთის ადამიანის მოვალეობაა დაეხმაროს, სიკეთე მიაყენოს მეორე ადამიანს, შეუმსუბუქოს ტანჯვა და კი არ უნდა დასტანჯოს კიდევ უფრო, რომ ყველანი ძმები ვართ, თანასწორნი... აქ სკოლაში გაზდილი მოქალაქე, რომ გაიზდება, ცხოვრებას უკეთ მოაწყობს, არავის არ დააჩაგვრინებს თავის თავს, თავისუფლებას, თავის ენას და ეროვნებას...

ხმა აამაღლა მოსამართლემ და ყველამ მისკენ მიაპყრო ყურები: ქვეყანაზე ყველანი სამართალს დავეძებთ. ადამიანის ბუნებრივი თვისებაა ეგ ძებნა სამართლისა. პირველად რომ გაჩნდა დედამიწაზე ადამიანი და თვალები გააჭყიტა, მე მგონი, პირველი საგანი, რომელსაც მიაქცია მან თავის გონებითი თვალი, იყო სამართალი. იმ დღიდან დაწყებული დღემდის და კვლავაც მერმისში, ვიდრე კაცობრიობის სიცოცხლე არ მოისპობა სრულიად, დიდი და პატარა, ქალი და კაცი ვერასოდეს ვერ მოიკლავს სამართლის წყურვილს. მაგრამ რა არის სამართალი? ყველა დროს ერთნაირად არ ესმოდა იგი: სამართალი მუდამ იზრდება, ფართოვდება, კეთილშობილდება, სამართლის მიზანი უფრო და უფრო ფართოვდება, რომ უფრო და უფრო მეტის ადამიანისათვის დაამყაროს უკეთესი ადამიანური ცხოვრება. მიუხედავად ასეთის ცვლილებისა, ადამიანები თხოულობდნენ ყოველთვის თავის დროის სამართალს, იბრძოდნენ მისთვის. ადამიანს ისე არაფერი არ დაჩაგრავს, როგორც უსამართლობა. თუ არ არის სამართალი, ყველაფერი მოსპობილია, მთავრობა ვერაფერს ვერ მისცემს მის სამაგიეროს ადამიანებს. შიმშილი, სიტიტვლე, სიცივე, ხშირად სიკვდილიც კი ურჩევნია ადამიანს, ვიდრე უსამართლო სიტყვის გაგონება, უსამართლო საქმის ნახვა. სამართლით მოჭრილი ხელი არ მეტკინებაო, ხალხური ანდაზაა. ადამიანს რომ სამართალს ვუსპობთ, ამით მას ვუსპობთ ყოველგვარ სარწმუნოებას, იმედს, სასოებას, მას ეკარგება რწმენა კეთილისა, ადამიანის, ქვეყნის განვითარებისა, იგი ძალაუნებურად შეიქნება ბოროტი. ასეთი მძიმე მოვალეობა აქვს მოსამართლეს. ათასი და ათი ათასი კაცი მოდის ჩემთან. ყველანი ისე მიცქერიან, როგორც ღმერთს, ჩემგან მოელიან მართალს სიტყვას. ისე ვუყურებ მსჯავრის დადებას, როგორც მღვდელ—მოქმედებას. მღვდელი არ შევა საკურთხეველში ისე წმინდის გულით, ისე განშორებული ყოველგვარ ინტერესისა და ანგარებისაგან, როგორც მე შევუდგები საქმის განხილვას. საქმე, რასაკვირველია, საჩივრის სიდიდე და სიმცირე არ არის, საქმე ის არის, რომ მართალი სიტყვა ვუთხრა ამ ხალხს, რომელიც შეკრებილა აქ, როგორც ტაძარში. როგორც ზემოდ ვთქვი, ყოველს დროს თავისი სამართალი აქვს, ჩემი სამართალი კანონზეა დამყარებული, კანონით უნდა გავსცე მე სამართალი, მაგრამ ამავე დროს არ უნდა დავივიწყო, რომ ყოველს სამართალს იდეალური მიზანი აქვს, რომელ-

ამ ოთხის დღის წინად მიუტოვებიათ სასწავლებელი და სადღაც გამქრალან. მშობლებისთვის დაუტოვებიათ წერილები, ჩვენ ამერიკაში მივდივართ და ნუ გვეძებთო. შეშინებულ მშობლებს ეს ამბავი მაშინვე გიმნაზიის დირექტორისთვის უცნობებიათ, რომელსაც თავის მხრივ დეპეშები გაუგზავნია ფოთსა და ბათუმში, რომ მიეღოთ საშუალება მოწაფეების შესაპყრობად. როგორც გავიგე, მოწაფეები კიდეც შეუპყრიათ ბათუმში.

◆ თუ რამდენს ეშმაკობასა და ხერხს ხმარობენ ზოგიერთი ვაჭრები მუშტრების გასაძარცვავად, ამას ერთი შემდეგი მაგალითიც გვიმტკიცებს: 15 ოქტომბერს ერთს ყველის ვაჭარს ოსს ჩამოუტანია ქუთაისში რამდენიმე ფუთი ოსური ყველი და სხვებთან შედარებით ბევრად უფრო იაფად დაუწყია გაყიდვა. სიიაფეს მიუტყუილებია მუშტრები და ყველი ერთბაშად დაუტაცნიათ; ასე რომ ორ-სამ საათში ოსს ხელი გაუცლია და თავის გზას გასდგომია. აღმოჩნდა, რომ ყველში თურმე ქვები ყოფილიყო ჩატანებული, რასაც გაუპრელად კაცი ვერ შეატყობდა. ერთი ასეთი ყველი მეც ვნახე; შიგ იდო შავი სიპი ქვა, რომელიც ორ გირვანქაზე მეტს იწონიდა.

რუსეთის ქრონიკა

◆ საღამოს 23-სა და დილით 24 სექტემბერს დვინსკის საპყრობილეში ტუსაღებს არეულობა მოუხდენიათ. 23 სექტემბერს ტუსაღი ბარანოვსკი, რომელსაც კატორგაში გაგზავნა ჰქონია გადაწყვეტილი რაღაც დანაშაულობისათვის, საპყრობილეს გამგის განკარგულებით, ბნელ კარცერში ჩაუსვამთ. საღამოს დათვალიერების დროს კარცერის კარის გაღებისთანავე გამოვარდნილა გარედ, დაუწყვია ყვირილი, „მცემენ, მიშველეთო“. კაზემატებში მყოფი ტუსაღები აშფოთდნენ და აღელდნენ ამ ყვირილზე და დაუწყეს მტვრევა ფანჯრებსა და კარებს. ტუსაღი ბარანოვსკი ძალად შეიყვანეს კარცერში და ჩააჩუმეს. დილით 24 სექტემბერს წყლისა და პურის მიწოდების დროს ისევ გამოვარდა კარცერიდან, წამოუსვა სკამს ხელი და მივარდა საპყრობილის ზედამხედველს საცემრად. ზედამხედველმა რამდენჯერმე ისროლა რევოლვერი ჰაერში შესაშინებლად, მაგრამ ბ. არ შეშინდა და არ დასცხრა. შემდეგ კი პირდაპირ მიუმიზნა რევოლვერი და მკერდში მიარტყა ტყვია.

◆ ფინლიანდიის ბეჭდვითი საქმეთა უმაღლესს სამმართველოს განკარგულებით გაფრთხილება გამოეცხადა ჰელსინგფორსის გაზეთის „ჰუფვუდსტადსბლადეტს“.

◆ ფინანსთა სამინისტრო შეუდგა საქარხნო ინსპექციის უწყებაში მყოფ სამრეწველო დაწესებულებებში მუშების უბედურ შემთხვევათა შესახებ შეკრებილ მასალის დამუშავებას. 1902 წელს ინსპექციას 27,135 განცხადება შეუტანია მუშების უბედურ შემთხვევათა. ყველაზე მეტი უბედური შემთხვევა პეტერბურგის ოლქში ყოფილა—7,147, შემდეგ მოსკოვისა—5,793.

◆ რუსეთის რკინის გზათა წარმომადგენლების სატარიფო კრებამ განიხილა სამხრეთ-რუსეთის ცხვრის მომშენებელთა შუამდგომლობა. შუამდგომლობაში მოხსენებულია, რომ სამხრეთ-გუბერნიებში საიჯარო გადასახადი მამულზე იმდენად ასწიეს, რომ ცხვრის მოშენება საზარალო ჰხდება. როგორც მაგალითებიდანა სჩანს, დასავლეთ ციმბირში შესაძლებელი ყოფილა ცხვრის მოშენება. კრებამ შესაძლოდ სცნო გააიაფონ სავსე ვაგონებით მთელი ფარის გაგზავნა სამხრეთ რკინის გზებიდან ჩელიაბინსკამდე.

◆ პრიამურის მხარეში დიდი ნაკლებულობა ყოფილა მუშებისა და ხელოსნებისა. ამის მიზეზი სიშორე და გზის სიძვირე ყოფილა. შინაგან საქმეთა მინისტრს საჭიროდ დაუნახავს, მოაწყოს ციმბირის რკინის გზით მუშების პარტიობით გაგზავნის საქმე. მუშებს პრიამურის მხარეში მისვლისათანავე უნდა აღმოუჩინონ სამუშაო სახაზინო ან კერძო წარმოებაში.

◆ პეტერბურგის სახალხო განათლების კომისიას აღუძრავს საკითხი სატახტო ქალაქში ახალ ტიპის ექვს კლასიან სახალხო სასწავლებლის დაარსების შესახებ. ამისთვის საჭიროდ სცნობენ, არსებული პირველ დაწყებითი და ოთხ-კლასიანი სასწავლებელი შეაერთონ ერთ-სასწავლებლად. ასეთის ტიპის სასწავლებელი ერთის წლით ამოკლებს მთელის სახალხო განათლების კურსის გავლას და, ამისდა მიხედვით, ამცირებს სასწავლებლის შესანახავ ხარჯსაც.

◆ პეტერბურგის უნივერსიტეტის რექტორი გოლმსტენი, თანახმად თხოვნისა, დაითხოვეს რექტორის თანამდებობიდან.

◆ „ვლადიმირსკი გაზეთი“-ს რედაქციამ დაგზავნა განცხადება, რომ გაზეთი რედაქციისაგან დამოუკიდებელ მიზეზისა გამო რვა თვით შეჩერების ვადის შესრულების შემდეგაც ვერ გამოვაო.

◆ „ვილენის ვესტნიკ“-ში დაბეჭდილია ის, თუ როგორ ხერხსა ხმარობენ სამხრეთ-დასავლეთ მხარეში ზოგიერთი სამხედრო ბეგრის საკრებულოები ახლად გაწვეულ ებრაელ ჯარის კაცთა შემოწმებისათვის. იმის შიშით, რომ არ გაიქცესო, ებრაელებს საკრებულოდან პირდაპირ საპყრობილეში ჰგზავნიან თურმე და იქიდან ეტაპით დანიშნულ ადგილს.

სასამართლო

I

ბლაღოჩინის პ. კილურაძის მიერ მღვდლის ა. ჯაშის მოკვლა.

გუშინ, 18 ოქტომბერს, ტფილისის სამოსამართლო პალატამ განიხილა საქმე გურია-სამეგრელოს ეპარქიის, ოზურგეთის მაზრის, სოფ. ჯურუყვეთის ბლაღოჩინ-მღვდლის ტფ. სასულიერო სემინარიაში კურს შესრულებულ პახუმ კილურაძისა, რომელსაც შტატს გარეშე მყოფ, 60 წლის მოხუც მღვდლის ალექსი ჯაშის მოკვლა ჰბრალდებოდა. მოვიყვანთ ამ მკვლელობის გარემოებას ისე, როგორც საბრალმდებლო ოქმშია აღნიშნული.

1891 წელს სოფელ ჯურუყვეთში მღვდლად გაუმწესებიათ სოფელ ვანის ქედის მცხოვრები პახუმ კილურაძე. კურთხევის დღიდან იგი შესდგომია მეცადინეობას, როგორმე თავის სოფელ ვანის ქედში მღვდლად გადასულიყო, სადაც უკვე 20 წელი წმ. იოანე ნათლის მცემლის შტატის ეკკლესიაში მღვდლად ყოფილა ალექსი ჯაში. რადგან ჯაში კილურაძეს თავის მრევლს არ უთმობდა, ამიტომ იმათ შორის უთანხმოება ჩამოვარდნილა. ერთხელ სოფელ ზედა უბნის მღვდელს დიომიდე ჯაშს ალექსისათვის ურჩევია მოჰრიდებოდა კილურაძეს, რადგან ეს უკანასკნელი რევოლვერს ატარებდა თან და პირველ შემთხვევაზე ხეირს არ დააყრიდა. ალექსი ჯაში ამ ამბავს იმდენად შეუფიქრიანებია, რომ სამსახურისთვის თავი დაუნებებია, მაგრამ თავის მაგიერად შვილის სილიბისტრო ჯაშის მღვდლად გამწესება მოუხერხებია. სილიბისტრო სოფ. ვანის ქედში დაუსახლებია, თითონ-კი საცხოვრებლად გადასულა იქვე მეზობლად მდებარე სოფ. ბასილეთში. როდესაც მღ. პ. კილურაძეს ეს ამბავი შეუტყვია, ყოველივე საშუალება უხმარია, რომ ვანის ქედში თითონ გადმოსულიყო, რაც კიდეც მოუხერხებია ამნაირად: გურია-სამეგრელოს მაშინდელ ეპისკოპოსს გრიგოლს გადაუწყვეტია, კილურაძის თხოვნით, სილიბისტრო ჯაში გადაეყვანათ მღვდლად აკეთის საზოგადოებაში, ხოლო იმის ადგილზე პახუმ კილურაძე გამწესებულიყო.

სილიბისტრო ჯაშს გრიგოლ ეპისკოპოსის გადაწყვეტილება განუსაჩივრებია ქართლ-კახეთ-იმერეთის სინოდალურ კანტორაში, სადაც მისი თხოვნა უყურადღებოდ დაუტოვებიათ და ბლაღოჩინის რამიშვილისათვის მიუნდვიათ სისრულეში მოეყვანა ადგილობრივ ეპისკოპოსის განკარგულებანი. რამიშვილს სილიბისტრო ჯაში ისე გასძალებია, რომ კილურაძისთვის სამრევლო არ დაუთმია. ამავე მიზეზისა გამო ვერ შეუსრულებიათ ეპისკოპოსის გადაწყვეტილება სხვა ბლაღოჩინებსაც. როდესაც ვანის ქედში ამ საქმის გამო ბლაღოჩინი ქიქოძე მეორეჯელ მისულა, სამრევლოს მცხოვრებნი შეკრებილან და გამოუცხადებიათ ქიქოძისათვის, არა გვსურს მღვდლად პახ. კილურაძეო. ამაზე მამა პახუმ კილურაძე ძალიან გამწარებულა და უთქვამს, ეს ალექსი და სილიბისტრო ჯაშებმა მომიხერხესო, რომ იმათ შეაგონეს ხალხს და სხვაო. 17 მარტს ალექსი ჯაში სოფელ ბასილეთიდან თავის შვილთან წასულა სოფელ ვანის ქედში. როცა ალექსი ჯაში ანთიმოზ კილურაძის ეზოზე მიდიოდა, წინ შეჰხვედრია ცხენზე მჯდომარე ბლაღოჩინი პახუმ კილურაძე, რომელსაც შეუნიშნავს თუ არა ჯაში, ჩამომხტარა ცხენიდან, მისულა იმასთან და უკითხავს: „სად მიხვალ“-ო? როდესაც ჯაშს უპასუხნია, შვილთან მივდივარო, კილურაძეს უთქვამს, ნულარ სწუხდები, ეხლავ გაგათავებო და უძვრია ჩექმების ყელიდან რევოლვერი. შეშინებულ-აკანკალებულ ალ. ჯაშს ყვირილი დაუწყია და გაქცეულა. კილურაძე უკან გამოსდგომია და ორჯელ უსროლია რევოლვერი. ჯაში წაქცეულა. კილურაძეს მესამეჯელაც დაუხლია ტყვია ზურგში, შემდეგ უთქვამს: „მე გავიმარჯვეო“, მეოთხედ ჰაერში გაუსვრია რევოლვერი, შემჯდარა ცხენზე და წასულა.

პახუმ კილურაძის საქმე ამ რამდენისამე ხნის წინად განუხილავს ქუთაისის ოლქის სასამართლოს. სასამართლოში გამოკითხვის დროს პ. კილურაძეს განუცხადებია, რომ ამ საქმეში არავითარი დანაშაულობა არ მიმიძღვისო. უთქვამს, 17 მარტს დილით შემხვდა მღ. ჯაში, დანახვისათანავე მომვარდა და პირველმა დამიწყო ჯოხით თავპირში ცემაო. ამავე დროს ჯაშის მიერ იქვე ჩირგვებში განზრახვით ჩასაფრებულმა კაცებმა სროლა დამიწყეს, მაგრამ ტყვია ამცდა და ჩემ მაგიერ ჯაშს მოხვდაო.

ოლქის სასამართლოს პახუმ კილურაძე დამნაშავედ უცვნია და გადაუწყვეტია ყოველისავე პირადად თუ მდგომარეობით მოპოვებულ უფლება-უპირატესობის ჩამორთმევა და ტომსკის გუბერნიაში სამუდამოდ გადასახლება. კილურაძეს საქმე პალატაში გადაუტანია, რომელმაც გუშინ განიხილა ეს საქმე. ბრალდებულს იცავდა ნაფიცი ვექილი პ. ო. ოპოჩინინი.

პალატამ დამნაშავედ უცნო [illegible], მხოლოდ შესცვალა ოლქის სასამართლოს განაჩენი და ბრალდებულს მიუსაჯა ყოველისავე განსაკუთრებულ უფლების ჩამორთმევა და 3 წლით პატიმართა გამასწორებელ რაზმში გაგზავნა.

II

17 ოქტომბერს ტფილისის ოლქის სასამართლომ განიხილა საქმე სენაკის მაზრის მცხოვრებთა დუტუ ქურცავასა და კოწია გვაზავასი, რომელთაც შემდეგის დანაშაულობის ჩადენა ჰბრალდებოდათ: 17 მაისს ამა 1903 წლისა ბრალდებულნი მიდიოდნენ სახალხო მატარებლის № 5 ვაგონში სპარსეთის ქვეშევრდომის მირზა ალი-ჰუსეინ-ოღლისთან. ბრალდებულთ შეურჩევიათ დრო, მირზასათვის 20 მანეთი ამოუცლიათ და გაქცეულან. ოლქის სასამართლომ დამნაშავედ იცნო ორივე ბრალდებული და გადაუწყვიტა ყოველისავე განსაკუთრებულ პირადად თუ მდგომარეობით მოპოვებულ უფლების ჩამორთმევა და პატიმართა გამასწორებელ რაზმში $2^1/_2$ წლით გაგზავნა.

III

ხვალ, 20 ოქტომბრისთვის, ტფილისის ოლქის სასამართლოში განსახილველად დანიშნულია საქმე ტფილისის მოქალაქის გიორგი ლეკიშვილისა, რომელსაც თავის მამინაცვლის, იოსებ კენჭიაშვილის, მოკვლა ჰბრალდება.

IV

24 ნოემბრისთვის ტფილისის ოლქის სასამართლოში განსახილველად დანიშნულია საქმე ტფილისის მცხოვრების სანდრო დარჩოშვილისა, რომელსაც ნინო ვარსამოვის მოკვლის განზრახვა ჰბრალდება.

დაბა-სოფლები

დ. ზუგდიდი (სამეგრელო). არსად საზოგადო საქმეს ისე გულ-ცივად არ ეკიდებიან, როგორც ჩვენს დალოცვილ დაბაში. ვაჭრები, რომელნიც უმრავლესობას შეადგენენ, ყველაფერს ვაჭრულის თვალით უქცერიან და ყველაფერში მოსაგებს ეძებენ. არ გამოჩნდა ისეთი, რომელსაც სასარგებლო საქმისათვის გული შესტკივოდეს. ამ სამი-ოთხი წლის წინად აქაურ სტამბის პატრონის ბ-ნ ტ. თოხაძის თაოსნობით აღძრეს შუამდგომლობა წიგნთ-საცავ-სამკითხველოს დაარსების შესახებ. შუამდგომლობა შეწყნარებულ იქმნა და რამდენისამე თვის შემდეგ ნება-რთვაც მიიღეს. დასდგეს წარმოდგენა ბიბლიოთეკის სასარგებლოდ, გამოიწერეს ქართულ-რუსული ჟურნალ-გაზეთები და რომ საქმე კარგად წასულიყო და ბიბლიოთეკას მჭიდრო ნიადაგი ჰქონოდა, საქმის მეთაურთ გადასწყვიტეს წევრების შოვნა. დიდის ვაი-ვაგლახით იშოვნეს რამდენიმე წევრი და ბიბლიოთეკის გამგედ აირჩიეს ბ-ნი თოხაძე. პირველ ხანს საქმე გვარიანად მიდიოდა: წევრებს შემოჰქონდათ ხვედრი ფული და წიგნების შემომწირველნიც ბლომად აღმოჩნდნენ. წევრებისაგან შემოტანილ ფულით იყიდეს დიდი სტოლი, შკაფი, სკამები, ლამპა და დროებით ბიბლიოთეკა მოათავსეს ბ-ნ თოხაძის სტამბაში. მაგრამ სულ რამდენისამე თვის შემდეგ ჩარხი უკუღმა დატრიალდა და ბიბლიოთეკამ წინ-სვლის მაგიერ, უკან-უკან დაიწია: როგორც შევიტყვეთ, წევრებს მოჰბეზრდათ „უსარგებლო“ საქმეზე ფულის ხარჯვა და სულ თავი მიანებეს. რადგან უფულოდ შეუძლებელი იყო ბიბლიოთეკის არსებობა, ერთ მშვენიერ დღეს ბიბლიოთეკის გამგემ გამოაცხა-

---

საც იგი უახლოვდება ხან შეგნებულად, ხან უნებლიეთ; მეც უნდა წარმოვთქვა მართალი სიტყვა, რომელიც უნდა შევუფარდო არამც თუ მარტო დღევანდელს კანონს, არამედ იდეალურს, მომავალს სიმართლესაც, რომელმაც უნდა დაამყაროს სრული თავისუფლება, ძმობა, თანასწორობა...

ყველანი მოსამართლეს შესჩერებოდნენ. აზნაურ-მწერლის, ვაჭრისა და მიკიტნის სახეებზე სიწყნარე და სასოება აღბეჭდილი იყო.— სამართალი, სამართალი! ისეთის ხმით თქვა მიკიტანმა, თითქო ნანობდა, რატომ არის დედამიწაზე ასე ცოტა სამართალიო.—მე მაკვირვებს, მუქარით წამოიძახა აზნაურმა: როგორ შეიძლება ცხოვრება, თუ ქვეყანაზე არ დამყარდა თავისუფლება და თანასწორობაო!..

რაღაც ტკბილ ციურ ხმად მოესმა ჩემს ყურებს ეს სიტყვები და გამომეღვიძა. მივიხედ-მოვიხედე, ჩემი მეზობლები გაცხარებულ ბაასში იყვნენ. ლაპარაკი ერთმანეთში არეული იყო და ძნელი გასარჩევი.

—რა ვქნათ, ძმაო, ცოდვილი ხალხი ვართ, ღიმილით ეუბნებოდა მოსამართლე აზნაურს: ეს კარტის თამაშია, ეს ლამაზი ქალები, ეს სხვა დროს გატარება! ხე, ხე, ხე, ხე!.. რა ვქნათ, ჯამაგირი არ გვყოფნის. რა ვუყოთ, რომ ცოტ-ცოტა აქედან-და-იქიდან მიიღო. რას იტყვით, თქვენ გამოცდილი ბრძანდებით, ა? ხე, ხე, ხე, ხე!.. რასაკვირველია, ბევრი კი არ ვარგა, მაგრამ ისე, რომ არც შამფური დასწვა და არც მწვადი, ა? ხე, ხე, ხე, ხე!..—იცინოდა მსაჯული, მის სიცილს აყვნენ ბოქაული და მწერალი ღ ამათაც მოიგონეს თავიანთი ცოდვები. თვეში ზაფხულობით თუთხმეტ თუმანს ვაკეთებო, დაიტრაბახა აზნაურმა. ბოქაულმა თქვა, რომ ისე ფულს არ ვტანებ, როგორც სხვა გვარ შემოწირულობასო.

მღვდლები თავიანთ მრევლებს სწყევლიდნენ.—რა დაწყევლილი და შეჩვენებული ხალხია ი ჩემი მრევლიო! ამბობდა ახალგაზდა ხუცესი: თუ მამასახლისი არ დავიხმარე, ისე ვერაფერს ვახდევინებ. გუშინწინ მკვდარი არ გავასვენე, შეკრებილი ხალხი საღამომდის გაჩერებული მყავდა, ვიდრე ექვსი მანეთი არ მომიტანეს, ფეხი არ დავძარი.

—ეგ არის და! კვერი დაჰკრა მეორე მღვდელმა: მრევლისაგან ნურაფერს ხეირს ნუ გამოელი კაცი... მე ეხლა ხანდახან რუსულად ვწირავ ხოლმე: სულ ერთია, მალე ყველას რუსულად გვაწირვინებენ და არ ჯობია, რომ... რას იზამ, რომ მრევლისაგან არავითარს სარგებელს არ ხედავ?..

მასწავლებლებიც ერთიმეორეს უჩივოდნენ. ერთი ამბობდა: ღარიბი სოფელია, ჯამაგირს ცოტას მაძლევენ და სხვაგან უნდა გადავიდეო. მეორე თუმცა ჯამაგირით კმაყოფილი იყო, მაგრამ იმას ემდუროდა, რომ ბევრი მუშაობა მჭირდება და მომბეზრდა ბავშებთან ჩიჩინიო.—მიკიტანი ისევ თავის სიმღერას ღიღინებდა: „გადაგვერია ხუცესიო“!.. ვაჭარი რაღაც ფიქრებს გაეტაცა შორს, ალბად, ზარალს და მოგებას ანგარიშობდა.

„სტანცია გუბი. „მატარებელი“ ჩერდება თუთხმეტს მინუტს!“ დაიძახა მეეტლემ და გააჩერა დილიჟანსი. ჩვენ ყველანი გადმოვედით დილიჟანსიდან გასასეირნებლად და ფეხების გასამავრთავად. ზოგს არაყის გადაკვრაც უნდოდა...

* *

მკითხველების ყურადღება უნდა მივაქციო შემდეგ გარემოებაზე:

ამ ორის წლის წინად გ. ქართველიშვილის გვამის დაკრძალვის დღეს დიდუბეში ბ. ი. მერკვილაძეს 134 მან. და 25 კაპ. შეუკრებია განსვენებულის მწერლის ივანე კერესელიძის საფლავზედ ძეგლის დასადგმელად. რამდენიმე დღის შემდეგ ამ ფულის მოხმარების შესახებ კრებაც მომხდარა, რომელსაც აურჩევია კომისია, გადაუცია მისთვის ფული ღ მიუნდვია ძეგლის დადგმა. გადის აგერ ორ წელიწადზე მეტი და ძეგლის არაფერი ისმის, მხოლოდ კომისიის ერთი წევრთაგანი გვარწმუნებს: ხსენებული ფული სანდო კაცს აქვს ჩაბარებული და იმედია, **თავის დროზედ** მოხმარდება იმ საქმეს, რომლისთვისაც შეკრებილიაო.

ნეტავი ვიცოდეთ, როდის დადგება ეს სანატრელი დრო? მაშინ, როდესაც განსვენებულის კერესელიძის საფლავზე აღარაფერი დარჩება და საფლავის პოვნაც ძნელი იქნება?.

ასეთი გულგრილობა და დაუდევრობა ძვირფას საფლავების წინაშე თუ არ ეპატიება კერძო პირებს, კიდევ უფრო სამწუხაროა, რომ მთელი საზოგადოება არ აფასებს წმინდა გვამებს.

ვის არ ახსოვს, როგორ შეინძრა მთელი საქართველო, რა დიდის ამბით და ცერემონიით გადმოვიტანეთ განსვენებულის ნიკ. ბარათაშვილის ძვლები უცხო ქალაქიდან, რამდენი გრძნობით სავსე სიტყვა ვსთქვით მაშინ და რამდენი მწარე ცრემლი დავღვარეთ. მაგრამ, როგორც საზოგადოთ გვჩვევია, ეს ჩვენი პატივისცემა დიდებულ პოეტისადმი მხოლოდ წუთიერი იყო და გარეგნული.

მეტად სამწუხარო სურათს წარმოადგენს დღეს იმ ადამიანის საფლავი, რომლის გვამის გადმოტანას ისეთის ამბით მივეგებენით. ნ. ბარათაშვილი ასაფლავია დიდუბეში. მის საფლავის გარშემო შემოვლებული ხის მოაჯირი დაძველებულა, დამპალა და დღეს თუ ხვალ ერთიან დაინგრევა, წაქცევას აპირებს ხის ჯვარიც, რომელზედაც ძლივს სჩანს მკრთალი წარწერა, რომ აქ ასაფლავია პოეტი; საფლავის ზევით მიწაც ბინძურად და უშნოთ არის აჩუღნულ-დაჩუღნული. ნუ-თუ ამისთვის შევაწუხეთ პოეტის ძვლები და დავაბრუნეთ სამშობლოში? ნუ-თუ ამისთვის დავარღვიეთ პოეტის თხოვნა:

ნუ დავიმარხო ჩემსა მამულში, ჩემთა წინაპართ საფლავებს შორის.

ნუ დამიტიროს სატრფომ გულისა, ნულა დამეცეს ცრემლი მწუხარის?...

ნუ-თუ პოეტი წინდაწინვე გრძნობდა, რომ სამშობლოს მიწა არ გაათბობდა მის ცივს გვამს, და იმიტომ ამბობდა ასეთს სიტყვებს? თუ ღირსის ძეგლის, უბრალო საფლავის ღირსი არ არის გენიოსი პოეტი, უნიჭიერესი შვილი ჩვენი ქვეყნისა, ჩვენი დიდება და სახელი?.

სირცხვილი იმ საზოგადოებას, რომელიც ასე უპატივცემულოდ, ასე უღირსად ეპყრობა ნ. ბარათაშვილისთანა ძვირფას წევრებს!...

სიტყვა

და: უსახსრობისა გამო, ბიბლიოთეკა „დროებით“ იხურებაო. მას აქეთ განვლო 3—4 წელიწადმა და არავის მოსვლია აზრად ბიბლიოთეკის მოქმედების განახლება. როგორც ზევითა ვსთქვით, ბიბლიოთეკას მოეპოვებოდა წიგნები, სტოლი, შკაფი, სკამები, ლამპა და სხვა, მაგრამ ბიბლიოთეკის „დროებით“ დახურვის შემდეგ არ ვიცით, ვის „მფარველობის“ ქვეშ იმყოფება ეს ნივთები. შეიძლება, ორიოდე წევრმა იცოდეს, მაგრამ, ჩემის აზრით, ბიბლიოთეკის გამგე მოვალე იყო გაზეთების შემწეობით საზოგადოებისათვის ემცნო დაწვრილებით ყველაფერი.

ე. ტ.

—

დაბა საჩხერე (იმერეთი). ჩვენის კუთხის მცხოვრებნი დიდ გაჭირვებაში არიან სამკურნალოს უქონლობისა და საკუთარ ექიმის უყოლობით. ამოდენა კუთხე ერთა ფერშლის ამარაა. არ აღმოჩნდა კაცი, რომ ეს საქმე ითავოს. თითო კომლმა წელიწადში 50 კაპ. რომ გაიღოს, სამკურნალო მოეწყობა. ეს რამდენიმე დღეა საჩხერესაკენ გამუდმებული წვიმებია და, როგორც ამას წინად ვწერდით, წელს მეტად გაოხრდა მოსავალი.

ამ ბოლო დრომდე სრული მშვიდობიანობა იყო აქეთკენ, მაგრამ ეხლა აშკარა ყაჩაღობა, ძარცვა და გლეჯა-ც-კი ჩვეულებრივ მოვლენად გადაიქცა. ამ ცოტა ხანში აი, რამდენი ავკაცობა მოხდა ჩვენკენ. ჭიათურაში საკლავ საქონლით მოვაჭრეებს ნ. დარჩოევს და ი. აილაროვს დადესტნიდან საქონელი მოუდიოდათ ჭიათურაში. სოფელ მოხოროთუბანში წამოსწევიან ვიღაც ბოროტ-განმზრახველნი, რომელთაც წაურთმევიათ 18 ძროხა და ფულად 100 მან., ეჭვი მიიტანეს მ. და სხვა ბა—ბზე. 13 ოქტომბერს, ღამე, ვიღაც ავაზაკები თავს დასცემიან სოფელ ჩონთოს მცხოვრებს ივანე ასანიძეს. ასანიძე დაუჭრიათ და წაუღიათ ნივთები და ფულად 200 მან. 12 ოქტომბერს, ღამე, პავლე ტყემალაძეს დასცემიან თავს ავაზაკები. ტყემალაძეს წაართვეს 11 მან., ორი ახალოხი, 3 გირვანქა ყველი და სხვა. ბოროტ-განმზრახველებს დაუჭრიათ თვით ტყემალაძე, იმისი ცოლი და ქალი. ამავე სოფელში 5 ოქტომბერს ქურდები შეუცვივდნენ დომენტი მაჭარაშვილს და წაართვეს 25 მან., ნივთები და გაიქცნენ. თითონ მაჭარაშვილი ისე მძიმედ დასჭრეს, რომ მეორე დღესვე გარდაიცვალა. სოფელ დარყის მცხოვრებთ დავით ლობჟანიძეს და ზაქარია, კიმოთე და ილიკო ბაგურებს დავა ჰქონიათ წისქვილის თაობაზე. ოქტომბრის დამდეგ რიცხვებში ლობჟანიძე წისქვილში ყოფილა. დაბრუნებისას შეჰხვედრიან მოდავენი ბაგურები და ჩხუბი მოსვლიათ. ჩხუბის დროს ლობჟანიძე ისე დაუჭრიათ ხანჯლით, რომ იქვე გარდაცვლილა. ტიმოთე, ილიკო და ზაქარია ბაგურები უკვე დაპატიმრეს.

სარაჰნელი

—

დრანდა (აფხაზეთი). კვირას, 12 ოქტომბერს, აქ მოვიდა ფრანგი მოგზაური ბარონ-დე-ბაი. ბარონ დე-ბაიმ აქ მხოლოდ დრანდის მონასტერი დაათვალიერა და ისევ სოხუმს დაბრუნდა, საიდანაც გაგრას მიემგზავრება.

წელს ჩვენკენ აბრეშუმის თესლი თუმცა კავკასიის საბრეშუმო სადგურის მიერ იყო შემოწმებული, სადი არ გამოდგა და მოსავალი საზოგადოდ ნაკლები იყო. ამ გარემოებამ ხალხი, ცოტა არ იყოს, დააშინა. ავრცელებენ ხმას სოფლად, რომ აბრეშუმის ჭიის ბრალია სიმინდში ჰეპლის გაჩენაო და სხვა. როგორც მკითხველებს უკვე მოეხსენებათ, ეს ჰეპელა გურიასა და ოდიშშიაც გაჩენია ახალ სიმინდს. აფხაზეთში ალაგ-ალაგ ძველ სიმინდს გაუჩნდა ჰეპელა. საინტერესოა გამოკვლევა, მართლა აქვს თუ არა რაიმე ზედ-გავლენა აბრეშუმის ჭიას სიმინდის ჰეპელასთან? ასეა თუ ისე, ყურის მოყრუება არვარგა, ხალხს დიდი განსაცდელი მოელის ამ ერთად-ერთ სარჩო-საბადებელის გაფუჭებით. გვიკვირს, რატომ კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოება არ აქცევს ამ საქმეს ყურადღებას.

აქაური

—

სოფ. კიკნაველეთი (იმერეთი). წელს აქეთ, როგორც საზოგადოდ იმერეთში, ძლიერ ცუდი ამინდები იყო, რამაც ხელი შეუშალა რთველის დაწყებას. სიმინდისა და სხვა პირნახულის მოსავალი, როგორც იყო, მოიწიეს, მაგრამ ყურძენი ავდრების გამო კარგად არ დამწიფდა და ჯერ კიდევ უმრავლესობას მოუკრეფელი აქვს და თუ ცუდმა ამინდებმა ხელი არ შეგვიშალა, ამ თვის დამლევამდე იმასაც მოვრჩებით; თითქმის რვა წელიწადია ჩვენს სოფელში არსებობს სამრევლო სკოლა. სკოლაში ორიოდე მოსწავლეღაა. ამისი მიზეზი ისიც არის, რომ პირველ ამ თვიდან აქ დაარსდა სამინისტრო სკოლა, სადაც ბავშვებს უფასოდ ასწავლიან. ამ სკოლისათვის შენობა თავის ხარჯით დაიქირავა და მოაწყო აქაურმა მცხოვრებმა ყ. ს. კიკნაველიძემ. ახალ სკოლაში ამ ჟამად ორმოცამდე ბავშვი სწავლობს.

დესპინეშვილი

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

17 ოქტომბერი

ხარკოვი. „სპასის უდაბნოში“ უავგუსტოესის სახლობის სიკვდილისაგან გადარჩენის მე-15 წლის თავზე დღესასწაული გადაიხადეს. დღესასწაულს მეტად დიდი ხალხი დაესწრო; დაესწრნენ აგრეთვე მოხელენი და დიდ-ძალი მლოცველი.

ელეცი. „ზაუსაილოვის მთელი ფაბრიკა კი არა, მხოლოდ ნაწილი დაზარალდა ცეცხლისაგან. მუშაობა არ შეწყვეტილა. ფაბრიკის პატრონი ალექსანდრე ზაუსაილოვი“.

მიტავა. დღეს გერალდიკის გამოფენა გაიხსნა. ეს პირველი გამოფენაა რუსეთში.

ბერლინი. პროფესორი თეოდორ მომსენი დამბლად დაეცა. გონება დაეკარგა. ექიმებს მომსენის მორჩენის იმედი აღარა აქვთ.

ბრიუსელი. ეხლა იმედი აქვთ, რომ რუსეთი საერთაშორისო შაქრის კონვენციას მიემხრობა.

ლვოვი. რუსინებმა სტანისლავოვოში რუსინულ გიმნაზიის გახსნა მოითხოვეს, მაგრამ გალიციის ლანდტაგმა უარ-ჰყო ეს მოთხოვნილება; ამის გამო ყველა რუსინმა დეპუტატმა გამოაცხადა, დეპუტატობას თავს ვანებებთო.

პარიზი. მინისტრთა საბჭოს ლუბემ გრაფ. ლამსდორფისაგან ჩაბარებულ ხელმწიფე-იმპერატორის წერილის შინაარსი შეატყობინა.

ვენა. ტისამ კაბინეტი შეადგინა: თითონ ტისა პირველი მინისტრი და შინაგან საქმეთა მინისტრი იქნება; ლუკაჩი—ფინანსთა მინისტრი, გიერონიმი—ვაჭრობისა, პლოზი—იუსტიციისა, ტალიანი—მიწათ-მოქმედებისა, ნიირი—გონვედების (სამხედრო მინისტრი), ბერზევიჩი—სახალხო განათლებისა და ჩეზი—ხორვატიის საქმეთა მინისტრი.

18 ოქტომბერი

მოსკოვი. სოკოლნიკოვში დიდის ამბით ჩაჰყარეს საფუძველი მეწისქვილეთა სკოლის შენობისა.

კიევი. კიევის ზნეობრივ-განმანათლებელი საზოგადოების ეკკლესია დიდის ამბით აკურთხეს.

გროზნა. თერგის ნავთის მწარმოებელთა კრება დაიხურა.

ეკატერინოსლავი. „ვესტნიკ ეკატერინ. ზემსტვა“-ს პირველი ნომერი გამოვიდა.

სტამბოლი. როგორც ოსმალები არწმუნებიან, საგანგებოთ მოწვეულ ჯარის დაშლას განაგრძობენ. მეორე მხრით პროვინციიდან იტყობინებიან, რომ საგანგებოდ მოწვეულ ჯარისათვის საზამთრო სადგომებს აშენებენო. 16 ოქტომბერს მინისტრების საგანგებო ბჭობა იყო, რომელზედაც განიხილეს უკანასკნელი ნოტა რეფორმათა შესახებ.—როგორც ისმის, ასირიის სანჯაყში საქმეთა მდგომარეობა ეხლა უფრო უარესია.

ლონდონი. პეკინიდან მოსულ ცნობებით, ჩინეთის ელჩი პეტერბურგიდან დეპეშით იტყობინება, როგორც ეტყობა, ეხლა რუსეთში მშვიდობიანობის მომხრეებს ემატებაო.

სოფია. რაზმების უფროსები ცონჩევი და იანკოვი რაზლოგში დაბრუნდნენ. არჩევნების დღეს 9 ოქტომბერს სისხლის ღვრის თავიდან ასაცილებლად სადეპუტატო კანდიდატებმა მოითხოვეს, რომ კანონის თანახმად, იმ ადგილებში, სადაც არჩევნები უნდა გაიმართოს, ჯარი ჩააყენონ, მაგრამ სამხედრო მინისტრმა ეს მოთხოვნილება არ შეიწყნარა.

პეტერბურგის ბირჟა, 17 ოქტომბერი

ვექსილის კურსი 3 თვით:

ლონდონისაზე 10 გირვ. სტ.	93,70
ბერლინისაზე 100 მარკაში	—
პარიზისაზე 100 ფრანკში	—
ლონდონისაზე ჩეკები	94,60
ბერლინისაზე „	46,30
პარიზისაზე „	—
ბირჟის დისკონტი	5-6½%
4% სახელმწიფო რენტა	99½ გაყ.
4%-ანი სახელმწ. სესხი 1902 წ.	—
4½% შინაგანი სესხი 1903 წ.	—
4% გირ. ფურ. სახელ. ს.-მამ. ბანკ.	95⅛ გაყიდ.
5% 1 შინ. სესხ. მომ. ბილ. 1864 წ.	444½ გაყ.
5% მეორე შინ. სესხ. მომ. ბილ. 1866 წ.	335 „
5% გირ. მომგ. ფურც. სახ. ს.-მამ. ბანკ.	282½ „
5% ობლ. ტფილ. საკრ. საზოგ.	—
4½% ობლ. იმავე საზოგად.	—
5%-ანი ობლ. ბაქოს საკრ. საზოგ.	—
5% გირ. ფურც. ტფილ. ს.-მამ. ბანკ.	—
4½% გირავ. ფურც. ამავე ბანკისა.	—
6% გირ. ფურ. ქუთ. ს.-მამ. ბანკისა.	—
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა.	—
ა. ი. მანთაშევისა და ამხ. აქცია.	194

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბადარი.

გამოსადეგი ცნობანი

—

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლებისა

15 ოქტომბრიდან.

ფრჩხილებს გარეშ ნაჩვენებია პეტერბურგის საათი, ფრჩხილებში—ტფილისისა.

ა) ტფილისიდან მიდის:

ბაქოს: 1) სწრაფი № 20 (მარტო სამშაბათობით) ნაშუადღევს 4 ს. 30 წ. (5 ს. 28 წ.); 2) საფოსტო № 4 ღამის 12 ს. 10 წ. (1 ს. 8 წ.); 3) სამგზავრო № 6 საღამოს 9 ს. 30 წ. (10 ს. 28 წ.); 4) საქონლისა და სამგზ. № 18 დილის 6 ს. 36 . (7 ს. 34 წ.).

ბათუმს: 1) საფოსტო № 3 საღამოს 5 ს. 50 წ. (6 ს. 48 წ.); 2) სამგზავრო № 5 დილის 7 ს. 10 წ. (8 ს. 8 წ.).

ერევანსა და ყარსს: 1) საფოსტო № 74/75 ღამის 10 ს. 15 წ. (11 ს. 13 წ.); 2) საქონლ.-სამგზ. № 90/91 შუადღის 12 ს. 30 წ. (1 ს. 28წ.).

ბორჯომს: სამგზავრო № 7/8 ნაშუადღევს 2 ს. (2 ს. 58 წ.).

ტფილისში მოდის:

ბაქოდან: სწრაფი № 19 (მხოლოდ პარასკევს) საღამოს 7 ს. 4 წ. (8 ს. 2 წ.); საფოსტო № 3 საღამოს 4 ს. 40 წ. (5 ს. 38 წ.); სამგზავრო № 5 დილის 6 ს. 15 წ. (7 ს. 13 წ.); საქონ.-სამგზ. № 17 ღამის 11 ს. 24 წ. (12 ს. 22 წ.).

ბათუმიდან: საფოსტო № 4 დღის 11 ს. 25 წ. (12 23 ს. წ.); სამგზავრო № 6 ღამის 12 ს. 16 წ. (1 ს. 14 წ.).

ერევან-ყარსიდან: საფოსტო № 76/77 დილის 5 ს. 55 წ. (6 ს. 53 წ.); საქონ -სამგზ. № 92/93 ნაშუადღევს 4 ს. (4 ს. 58 წ.).

ბორჯომიდან: სამგზავრო № 8/7 დილის 6 ს. 40 წ. (7 ს. 38 წ.).

ბ) ბაქოდან გამოდის:

ტფილის-ბათუმისაკენ: 1) სწრაფი № 19 (მხოლოდ ერჯელ კვირაში) ღამის 3 ს. 50 წ. (4 ს. 48 წ.); 2) საფოსტო № 3 ღამის 10 ს. 30 წ. (11 ს. 28 წ.); 3) სამგზ. № 5 შუადღის 12 ს. 50 წ. (1 ს. 48 წ.); 4) საქ.-სამგზ. № 17 ღამის 3 ს. 10 წ. (4 ს. 8 წ.).

გ) ბათუმიდან გამოდის:

ბაქო-ტფილისისაკენ: 1) საფოსტო № 4 ღამის 11 ს. 10 წ. (12 ს. 8 წ.); 2) სამგზავრო № 6 დილის 8 ს. 34 წ. (9 ს. 32 წ.).

შორაპნამდე: სამგზ. № 10 ღამის 12 ს. 7 წ. (1 ს. 5 წ.).

დ) ქუთაისიდან გამოდის:

ბაქო-ტფილისისაკენ: 1) სამგზ. № 103 ღამის 3 ს. (3 ს. 58 წ.); 2) შუადღის 12 ს. 20 წ. (1 ს. 18 წ.).

ბათუმისაკენ: 1) სამგზ. № 101 ღამის 1 ს: (1 ს. 58 წ.); 2) სამგზ. № 107 ნაშუადღევს 2 ს. 20 წ. (3 ს. 18 წ.); 3) სამგზ. № 109 საღამოს 6 ს. 20 წ. (7 ს. 18 წ.).

შორაპნამდე: № 11/12 ნაშუადღევს 3 ს. 10 წ. (4 ს. 8 წ.).

განცხადებანი

მომღერალი
ფილიმონ ქორიძე
ასწავლის გალობა-სიმღერას ევროპიულად და ქართულად და იტალიურ ენას. ქალი მისი ვა

ლენტინა—ფორტე-პიანოზე დაკვრას და ფრანგულ ენას. ერმოლოვის ქუჩა, სახლი ხარაზოვისა № 7. მოლაპარაკება: დილით 10—1, საღამოთი 4—6 საათამდე. (3—3)

Въ книжномъ магазинѣ
„ГУТТЕНБЕРГЪ“
(Тифлисъ, на Дворцов. и Штаб. ул.)
Продаются слѣдующія книги:

Къ вопросу о Кахетинскихъ винахъ, Магистра фармаціи Н. Е. Іоннисіани, цѣна 1 р. 25 к.

Вся Россія, съ картой Россійской имперіи, въ коленк. перепл. ц. 15 р.

Сочиненія Чарльза Диккенса, переводъ Шишмаревой, 10 том., ц. 15 р.

Весь Кавказъ, справочно-литературный сборникъ съ картинами, въ коленк. переплетѣ, ц. 5 р.

Русскіе писатели, въ портретахъ, біографіяхъ и образцахъ. Галлерея XIX вѣка, подъ редакціей К. Л. Аленина, въ коленкор. перепл. ц. 5 р. (2—181—1)

იყიდება ყველა წიგნის მაღაზიაში
მოკლე ისტორია
საქართველოსი
სურათებით
შედგენილი ვ. ო. ურუშაძის მიერ
ფასი 25 კაპ. (3—4)

ქუთაისში
ხამ. ბ. თოფურიას
სამკურნალო,
რომელიც იმყოფება მათის უმაღლესობის პრინც ალექსანდრე ოლდენბურგელის მფარველობის ქვეშ. სამკურნალოში 60 საწოლია შინაგან, ნერვებისა, სახირურგიო, დედათა და თვალით ავადმყოფთათვის, მშობიარეთა განყოფილებით და ქიმიურ-მიკროსკოპიულ გამოკვლევათა კაბინეტით. გადამდებ სენით და სულით ავადმყოფებს სამკურნალო არ იღებულობს.

მცხეთას,
„არმაზში“, რომელიც რკ. გზის სადგურიდან ¾ ვერსზეა, იყიდება შეღავათიანის პირობებით მიწის ნაჭრები. ფასი ოთხ-კუთხ საჟენისა 40 კაპეიკიდან 1—50 კ.-მდე მიწის ნაჭრების დათვალიერება დანიშნულია კვირას, 19 ოქტომბრისათვის.
იკითხეთ აგარაკი ჩხარტიშვილისა
(4—168—4)

ცინკოგრაფია
წიგნებ. გამომც. ქართველთა ამხანაგობისა
ვანქის დიდი ქუჩა, № 27, ტელეფონი № 372.
კლიშეების გაკეთება შეიძლება ფოტოგრაფიულ სურათებიდან და ხელით ნახატებიდან.

სიბრძნე-სიცრუე
ახალი გამოცემა
იყიდება ქართველთა ამხანაგობის კიოსკში.

ტელეფონი № 741 დაარსების მიზანი ტელეფონი № 741
სააფთიაქო საქონლით მოვაჭრე
ფარმაცევტთა ამხანაგობისა
იყო და არის
მხოლოდ საუკეთესო საქონლით ივაჭროს და მცირე სარგებლით კმაყოფილ იქმნეს. ამხანაგობა სცდილობს ყველა საქონელი სატახტო ქალაქების ფასებში ჰყიდოს, ამიტომ მყიდველთ ეთმობა 5—10 პროცენტი ტფილისის ფასებთან შედარებით. სწორედ ამ მოსაზრებით, რომ საქონელი გააიაფოს, ამხანაგობამ დაიქირავა მაღაზიები არა გამოსაჩენ ადგილზე კავკასიის მუზეუმის პირდაპირ, „სევერნი ნომრების“ ქვეშ.
ადრესი ფოსტისა: Тифлисъ, Товарищество Фармацевтовъ. ადრესი ტელეგრამისა: Тифлисъ, Фармацевтика.

იბეჭდება ახალი გამოცემა „წერა-კითხვის გამავრცელ საზოგადოებისა“
საქართველოს კალენდარი
ვალ. გუნიასი
რედაქცია ფილ. გოგიჩაიშვილისა.
კალენდარი შესწორებულია და შევსებული მრავალის ახალის ცნობებით. კალენდარში მოთავსებული იქმნება სხვა-და-სხვა სამეცნიერო წერილი და სალიტერატურო განყოფილება. კალენდარი წინანდებურად დასურათებული იქმნება.
მიიღება განცხადებები კალენდარში დასაბეჭდად
წიგნის თავში—1 გვ.—10 მან., ნახევარ გვ.—6 მან. წიგნის ბოლოში—1 გვ.—6 მან., ნახევ. გვ.—4 მან.
განცხადება მიიღება: ტფილისში—საზოგადოების კანცელარიაში (Общество грамотности), ქუთაისში—ვ. ბეჟანეიშვილთან და მიტრ. ლალიძესთან, ბათუმში—მათე ნიკოლაძესთან და სპ. ჭელიძესთან.
იბეჭდება იმავე „საზოგადოების“ გამოცემა
კედლის კალენდარი
კალენდარი იქმნება დიდის ფორმატისა. წინა გვერდზე, გარდა საეკკლესიო ცნობებისა, აღნიშნული იქმნება ისტორიული მოვლენანი; უკანა გვერდზე მოყვანილ იქმნება გამოჩენილ პირთა აზრები, ლექსთა ნაწყვეტები, ისტორიულ-ბიოგრაფიული და სხვა გამოსადეგი ცნობები. (10—6.—8)

Дозв ценз. Тифлисъ 18 Октября 1903 г. ელექტრონის სტამბა წიგნ. გამ. ქართ. ამხ. (Электропеч. Груз. Издат.—Тва).